

Stefan Moysa

"Ihr seid ein Segen. Worte an die älteren Menschen", Johannes Paul II, Freiburg-Basel-Wien 1981 : [recenzja]

Collectanea Theologica 52/3, 204-205

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dialog der Wahrheit. Perspektiven für die Einheit zwischen der katholischen und der orthodoxen Kirche, wyd. Anastasios Kallis, Freiburg-Basel-Wien 1981, Verlag Herder, s. 124.

Na przełomie sierpnia i września 1979 roku odbyło się w Akademii Katolickiej w Hamburgu zebranie teologów prawosławnych i katolickich, którego celem było zastanowienie się nad perspektywami dialogu i zjednoczenia między obydwojma Kościołami. Wyniki tego zebrania zyskały bardzo na aktualności na skutek rozpoczęcia oficjalnego dialogu między Kościołem katolickim a prawosławiem w maju 1980 r. na wyspie Patmos. Zapewne i to skłoniło autorów do wydania drukiem referatów wygłoszonych w Hamburgu wraz z dyskusją.

A. Kallis, teolog prawosławny, zastanawia się w pierwszym rzędzie nad zasadniczym warunkiem dialogu, jakim ma być równość partnerów. Ta równość nie została jeszcze, zdaniem referenta, zrealizowana. Przeciwwstawiają się jej autorytatywne deklaracje Kościoła katolickiego w rodzaju dokumentu Kongregacji do Spraw Nauki Wiary *Mysterium Ecclesiae*, w którym został raz jeszcze podkreślony jurysdykcyjny prymat papieża. Prawosławie może przyjąć tylko prymat Rzymu w miłości, który jednak nie powinien być narzucony.

Krokiem naprzód są dwa równoległe referaty: *W jakiej mierze Kościół prawosławny winien stać się „katolicki”?* wygłoszony przez katolika E. Suttnera, i drugi, *W jakiej mierze Kościół katolicki winien się stać „prawosławny”?*, wygłoszony przez teologa prawosławnego S. Yannarasa. Tematem pierwszej konferencji są życzenia katolików skierowane pod adresem pewnych skrajnych poglądów w prawosławiu. Istnieją tam bowiem jeszcze grupy, które nie uznają katolickich sakramentów i chrzczą konwertytów z katolicyzmu. Są też tacy, którzy potępiają wszystkie zwyczaje katolickie. Skorygowanie tego rodzaju poglądów jest warunkiem pełniejszego katolicyzmu. Trzeba zaznaczyć, że poglądy Suttnera spotkały się w dyskusji z ostrym sprzeciwem Kallis'a, który zakwestionował znaczenie podanych przez referenta faktów. W drugim referacie Yannaras domaga się ustalenia pojęcia prawdy i dążenia ku jej pełni, zgodnie ze znaczeniem słowa „prawosławie”, czyli należyta wiara.

Końcowy referat H. Schulza miał na celu stworzenie podstaw pod prawdziwą, eucharystyczną wspólnotę. Autor stara się wykazać, że sposób sprawowania liturgii był zawsze uważany w obu Kościołach za wyraz ich wiary. Dlatego referent zaleca, aby w razie wątpliwości, jaka jest prawdziwa wiara Kościoła, uciekać się do tekstów liturgicznych.

Zarówno referaty, jak też głosy w dyskusji były pełne kurtuazji, co nie oznacza, by nie mówiono sobie wzajemnie gorzkiej prawdy i ukrywano pretensje, jakie jeden Kościół ma w stosunku do drugiego. Jednakże śmiałość w stawianiu problemów i podjęcie trudnych zagadnień stwarzają nadzieję, że rozpoczęty dialog między Kościołem katolickim a prawosławnym doprowadzi do rzeczywistych zmian w kierunku jedności.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

JOHANNES PAUL II., *Ihr seid ein Segen. Worte an die älteren Menschen. Mit Anregungen zum Nachdenken von Heinrich Spaemann*, Freiburg-Basel-Wein 1981, Verlag Herder, s. 46.

Przemówienie papieża do ludzi starszych wygłoszone w Monachium 19 listopada 1980 roku, a więc w czasie papieskiej pielgrzymki do RFN, zostało tu wydane w pięknej graficznej szacie. Starano się nadać mu formę wierszowaną; komentarz Heinricha Spaemanna podejmuje niektóre myśli Jana Pawła II i dalej je rozprawdza.

Przemówienie papieskie zawiera wypowiedzianą w prostych słowach su-

mę tego, co starość może dla człowieka oznaczać, jakie błogosławieństwa i ciężary ze sobą niesie, jakie wymagania przed człowiekiem stawia. „Starość przynosi żniwo — powiada Ojciec Święty — żniwo tego wszystkiego, co zostało nauczone, przeżyte, żniwo dokonań i osiągnięć, żniwo tego, co zostało przecierpane i przetrwane”. Błogosławieństwem starości jest mądrość, która stwarza dystans do życia, ale nakazuje też, aby wraz z Bogiem powiedzieć życiu „tak”. Starość jednak przynosi też cierpienie i choroby, umniejszenie czy ustanie aktywności, wyobcowanie z życia. Papież chce ludziom cierpiącym przynieść Chrystusa ukrzyżowanego, który jest towarzyszem starości, który obejmuje cierpienie i czyni, że jest ono błogosławieństwem.

Ojciec Święty zachęca też, by nie wstydzić się tego, że człowiek stary czegoś potrzebuje, ale swoje próśby wyrażać z prostotą i cieszyć za każdym razem, gdy można wypowiedzieć królewskie słowo: „dziękuję”. Ten moment podejmuje szczególnie komentator. Dziękować według niego znaczy w sposób wolny odwzajemniać miłość, znaczy przewycięzać świat czysto przedmiotowy, a urzeczywistniać świat, w którym człowiek pozwala się obdarowywać.

Przemówienie Jana Pawła II przez swoją głębię i prostotę, przez troskę o człowieka i przez miłość ku niemu wyrażoną musi każdego, a nie tylko człowieka starego, chwycić za serce.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

KAROL WOJTYŁA, *Der Rosenkranz. Bilder und Betrachtungen*, Freiburg-Basel-Wien 1981, Verlag Herder, s. 64.

Rozważania różańcowe, które Ojciec Święty napisał, gdy był jeszcze arcybiskupem Krakowa, zostały po jego wyborze na Stolicę Piotrową szeroko rozpowszechnione. Dla krajów języka niemieckiego uczyniło to wydawnictwo Herdera, które przy rozważaniu każdej tajemnicy umieściło reprodukcję z klasycznego malarstwa, ilustrującą daną scenę. Całość jest więc bardzo udana także pod względem artystycznym.

W jednym ze swoich przemówień, które zostało zamieszczone jako przedmowa, nazywa papież różaniec swoją ulubioną modlitwą. Łączy ona z Jezusem przez serce Matki. Pozwala włączyć w historię zbawienia wydarzenia, które składają się na życie rodziny, narodu, Kościoła i ludzkości.

Przed oczyma tego, który w ten sposób pragnie modlić się z Ojcem Świętym przesuwają się sceny z życia Jezusa. Jest to po prostu głos Ewangelii; wszystkie rozważania są ułożone z cytatów biblijnych albo ściśle na nich oparte. Na ich umiejętnym dobraniu i ułożeniu polega artyzm tych rozważań. Jak we wszystkich wypowiedziach papieża, zwłaszcza tych, które są skierowane do szerokiej publiczności, uderza prostota, głębia i wielka miłość do Boga i ludzi.

Powyzsze rozważania mogą być pomocne dla tych, którzy pragną świadomie odmawiać różaniec i wspierać Ojca Świętego swoją modlitwą.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Die Sprache des Papstes. Theologische und literarische Analysen, wyd. Günther Stachel, München 1981, Chr. Kaiser Verlag, s. 102.

Nie jest tajemnicą, że pewne — wąskie zresztą — katolickie kregi inteligencji na Zachodzie są krytycznie ustosunkowane do działalności obecnego papieża. Przyczynki zebrane w książce wyrażają tego rodzaju krytykę. Nie podejmują one całościowej oceny tej działalności i problemów, które nasuwa, ale analizują poszczególne wyrażenia i zdania z niektórych przemówień oraz wypowiedają dezaprobatę. Chodzi więc o to, aby papieża — jak mówi wydawca w przedmowie — „chwycić za słowo”.